

۱۴۰۱۶۵۸

حقوق شهروندی در قانون آیین دادرسی کیفری: تمهیدات دادرسی به دادرسی منصفانه

مؤلف:

مهناز سهرابی

حقوق شهروندی

■ انتشارات:

موق شهروندی در قانون آیین دادرسی کیفری: تمهیدات دسترسی به دادرسی

■ عنوان کتاب:

منصفانه

مهناز سهرابی

■ مولف:

سید سلامعلی پور هیات علمی دانشگاه پیام نور

■ ویراستار:

مونس کشاورز

■ نظارت فنی:

سیده زهرا سیدصالحی

■ صفحه‌آرایی:

رضی انصاف منش

■ طراح جلد:

۱۱۹۷

■ نوبت چاپ:

۱۰

■ شمارگان:

۹۷۰-۶۰-۹۹۲۸۶-۶۰

■ شابک:

۱۵۰۰۰۰ ریال

■ قیمت:

تهران خیابان مطهری خیابان فجر کوچه شهید نظری پلاک ۳۶ واحد ۶

■ نشانی:

انتشارات حقوق شهروندی

۸۸۸۳۱۰۶۵

■ تلفن / نمابر:

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
فصل اول: کلیات.....	۷
فصل دوم: مفهوم شناسی، پیشینه و مصادیق دادرسی منصفانه تعریف و مفهوم شناسی	
دادرسی منصفانه.....	۱۳
تعریف.....	۱۴
مفهوم شناسی دادرسی منصفانه.....	۱۵
مصادیق دادرسی منصفانه.....	۱۷
اصل برائت.....	۱۸
اصل علنی بودن دادگاه.....	۱۹
ممنوعیت سلب بیان سرانه، ارادی.....	۲۰
حق سکوت متهم.....	۲۱
حق وکیل.....	۲۲
حق تفهیم اتهام.....	۲۴
مبانی دادرسی منصفانه.....	۲۵
مبانی اسلامی - شیعی دادرسی منصفانه.....	۲۶
مبانی ایرانی دادرسی منصفانه.....	۲۸
مادیان هزار دادستان.....	۲۹
سیر الملوک.....	۲۹
مبانی دادرسی منصفانه در حقوق کیفری مدرن.....	۳۰
پیشینه دادرسی منصفانه در نظام معاصر حقوقی ایران.....	۳۲
قبل مشروطه.....	۳۳
بعد از مشروطه.....	۳۴
بعد از انقلاب.....	۳۵

فصل سوم: تحلیل و ارزیابی شاخص های دادرسی منصفانه در قانون

آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ ۳۷

شاخص های ناظر بر دادرسی منصفانه در مرحله تحقیقات مقدماتی ۳۹

اصل برائت ۴۰

ممنوعیت سلب خودسرانه آزادی ۴۵

حق سکوت ۵۰

حق تفهیم اتهام ۵۳

حق وکیل ۵۶

شاخص های ناظر بر دادرسی منصفانه در مرحله رسیدگی و صدور رای و اعتراض ۶۱

اصل تساوی ابزارها (سلاح ها) ۶۲

اصل علنی شدن دادگاه ۶۵

۱. اعمال منازعات ۶۷

۲. امور خانوادگی و خصوصی ۶۸

۳. مخل امنیت یا احساسات مذهبی ۶۸

ممنوعیت اقرار اجباری ۷۰

نتیجه گیری ۷۵

منابع ۸۱

فارسی ۸۲

کتاب و مقالات ۸۲

لاتین ۸۶

قوانین و آیین نامه ها ۸۷

سایت ها ۸۷

پیشگفتار

در دعوی کیفری، هر دو طرف دعوا اعم از شاکی یا بزه‌دیده و متهم باید در چارچوب یک دادرسی دادگرانه و منصفانه رسیدگی و محاکمه شوند. امروزه دیگر به سختی می‌توان در تشخیص حقوق آزادی‌های افراد به متون و منابع داخلی اکتفا کرد؛ بخش عمده‌ای از این حقوق و آزادی‌ها را «استاد بین المللی یا منطقه‌ای مطرح می‌شوند. از نظر دولت‌های مترقی و اندیشمندان تربیت‌یافته آنان این که منابع حقوق و آزادی‌های اساسی افراد به دو بخش ملی و فراملی تقسیم شوند و هر دو کسان مورد مطالعه و ارزیابی و استناد قرار گیرند امری کاملاً طبیعی و بی‌نیاز از استدلال است در پایان نامه حاضر مراحل دادرسی منصفانه به دو بخش مرحله تحقیقات مقدماتی و مرحله رسیدگی و صدور رای تقسیم گردیده است. تحقیقات مقدماتی، حساس‌ترین مرحله از فرایند کیفری است؛ زیرا اولین مواجهه متهم با دستگاه عدالت کیفری در این مرحله انجام می‌شود و اساس پرونده کیفری در این مرحله شکل می‌گیرد. در نظام حقوقی ایران اصولی نظیر فرض برائت دارای قدمتی طولانی هستند؛ اما برخی دیگر، نظیر ممنوعیت سلب خودسرانه آزادی، اعلام حق سکوت، حق تفهیم اتهام و اعلام حق داشتن وکیل تاریخچه‌ای به قدمت اصل برائت ندارند. به همین جهت در پایان نامه حاضر به صورت مبسوط به این اصول در قانون آیین دادرسی کیفری ۹۲ و استاد بین المللی پرداخته شده است. اما باید دانست که دادرسی منصفانه، منحصر به مرحله تحقیقات مقدماتی نمی‌باشد. مسلماً شروع یک دادرسی منصفانه از مرحله تحقیقات مقدماتی می‌باشد، اما اگر این شروع استمرار نیابد، نمی‌تواند منجر به تأمین غرض مقنن گردد. قانون‌گذار با اهتمام به رعایت کلیه حقوق متهمان و شاکیان در همه مراحل دادرسی در ماده ۷ طی یک حکم کلی چنین مقرر داشته است که «در تمام مراحل دادرسی کیفری،

رعایت حقوق شهروندی مقرر در «قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۵» از سوی تمام مقامات قضایی الزامی است. متخلفان علاوه بر جبران خسارات وارده... به مجازات ماده ۵۷۰ قانون مجازات ۱۳۷۵ محکوم می شوند مگر آنکه در سایر قوانین مجازات شدیدتری مقرر شده باشد». بنابراین نمی توان به معاذیر مختلف حقوق طرفین دادرسی را نادیده گرفت. اهم این اصول که به صورت تطبیقی با اسناد بین المللی و قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مورد بررسی قرار گرفته اند، اصل تساوی ابزارها (سلاح ها)، اصل علنی بودن دادگاه و ممنوعیت اقرار اجباری می باشد.